

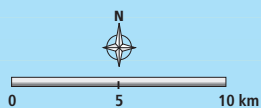
ANWBEXTRA

Brugge

en de Belgische kust

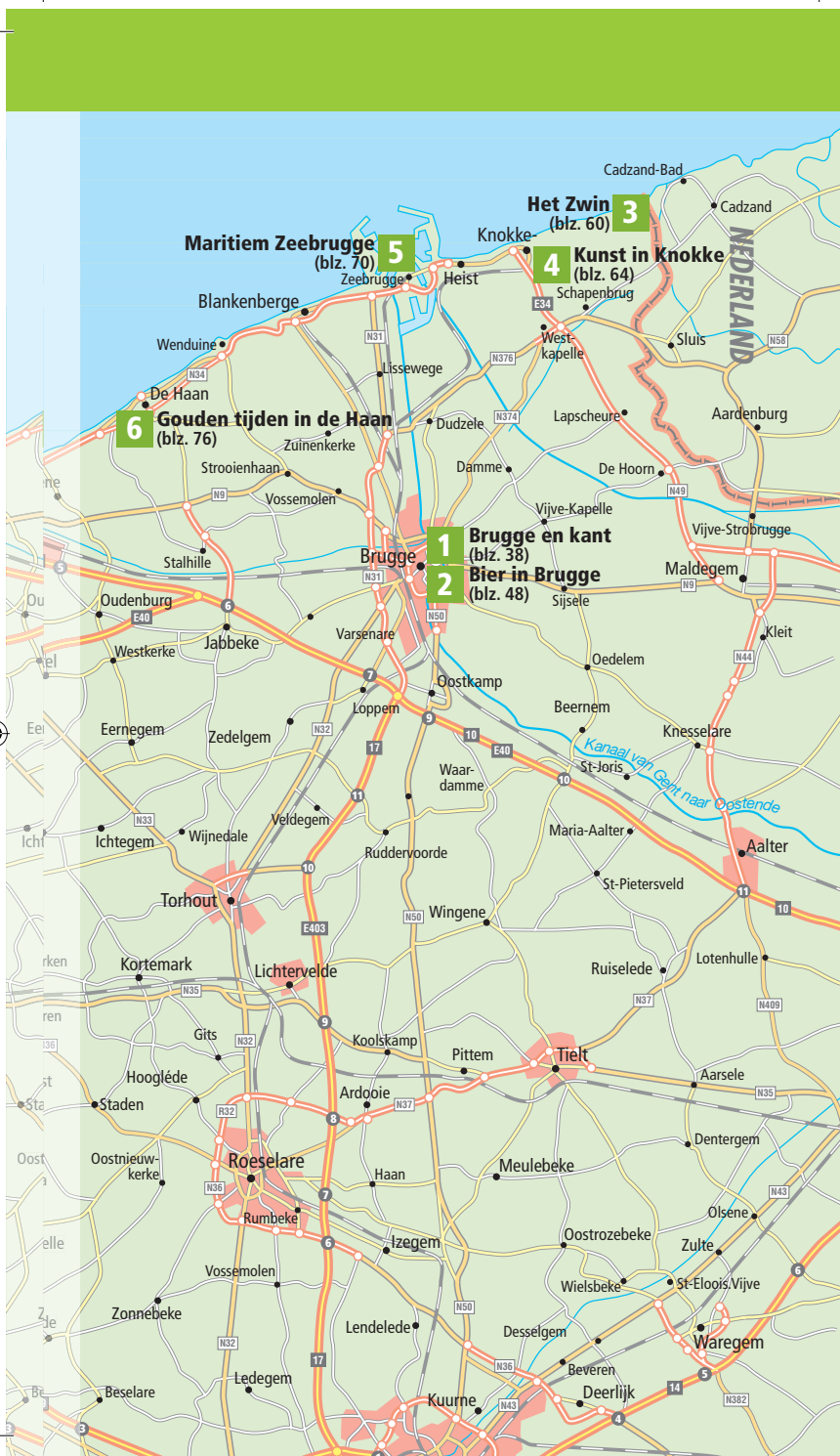

De 15 hoogtepunten in een oogopslag

N o o r d z e e

Welkom

Welkom	6
Ter oriëntatie	8
Kennismaking, Brugge & de Belgische kust in cijfers	10
Geschiedenis, heden, toekomst	14
Overnachten	16
Eten en drinken	18
Praktische informatie	20

Onderweg in Brugge & Belgische kust

Brugge en Brugge ommeland	32
Brugge 32, Damme 51, Lissewege 53, Oudenburg 55, Torhout 57	
De kust	58
Knokke-Heist 58, Zeebrugge 69, Blankenberge 72, De Haan-Wenduine 74, Bredene 78, Oostende 79, Middelkerke 91, Koksijde 91, De Panne 96	
Westhoek	102
Ieper 102, Poperinge 107, Veurne, 108, Koekelare 113	

De 15 hoogtepunten

1 Brugge en kant – van antiek tot hedendaagse haute couture	38
Een eeuwenoude traditie die niet alleen tijdloos maar inmiddels ook weer trend is.	
2 Bier in Brugge – van Brugse Zot en Straffe Hendrik tot Fortenbier en Femme Fatale	48
Goedgevulde kuipen voor alle smaken en alle zinnen.	
3 Het Zwin – vogeltrefpunt achter de duinen	60
Slikken en schorren, een rijk buffet voor ooievaars, wulpen en scholeksters; het water zorgt voor wisselende decors.	
4 Kunst aan de kust – kijken of kopen in Knokke	64
Volop in de openbare ruimte, daarnaast een groot aanbod galeries vol moois aan en bij de Zeedijk.	
5 Zeebrugge – uitwaaien op de kaaien	70
Boten kijken, Visserslatijn horen en een verrassend wijkje bezoeken.	

6	Belle époque – terug naar gouden tijden in De Haan	76
	Le Coq-sur-Mer blijft een goudklompje aan de kust.	
7	Ostendaise – koningin met goede smaak	80
	Niet alleen de Oostendse oester is er van hoge klasse; ook niet te versmaden zijn de garnalen, verrassende bijvangst, het bier en chocolade.	
8	Atlantikwall – verborgen oorlogsverleden in de duinen van Raversyde	84
	Ondergrondse blik op de beide wereldoorlogen.	
9	Nieuwpoort – wandeling van jachthaven naar Ganzenpoot	92
	Volg de IJzer, rode draad in goede en slechte tijden.	
10	Sint-Idesbald – de magische onderwereld van Paul Delvaux	98
	De klassieke oudheid, de trein en de vrouw; de drie-eenheid van Delvaux.	
11	De Panne – begin- en eindpunt van de kusttram	100
	Alle badplaatsen op één tramlijn, nooit meer tobben met parkeren.	
12	Ieper – The Last Post	104
	De Eerste Wereldoorlog blijft het zwarte handelsmerk van Ieper, de trompetten besluiten het dagelijkse herdenkingsritueel.	
13	Hopvelden in de Westhoek – fietsen langs scheuten en bellen	110
	De beste hop voor de beste bieren, maar zonder bier is het nog fijner fietsen.	
14	Diksmuide – Heldentoren en dodengang	114
	Monument voor Vrede en een blik op de herstelde loopgraven.	
15	Het romantische slot Beauvoorde – speuren met ridder Arthur	116
	Boeiend voor volwassenen en super speels familieparcours.	

Culinaire woordenlijst	118
Register	120
Fotoverantwoording	123
Notities	124
Colofon	127
Extra-routes	128

- Deze symbolen in de tekst verwijzen naar een plattegrond
 Dit symbool in de tekst verwijst naar een van de 15 hoogtepunten
 Dit symbool in de tekst verwijst naar een *Waar voor je geld!*-tip

Welkom

De kust. Verbinding van land en zee, zand en water.
Het bijzondere drieluik 'Altar' van Kris Martin kadert het uitzicht –
zonder de weidsheid te verliezen. Onmiskenbaar doet het aan een
altaarstuk denken, het Lam Gods van Van Eyck, de retabels van
Memling in het Sint-Janshospitaal van Brugge. Maar dit venster
kijkt enerzijds uit op zee, van de andere kant is er het achterland
en het hotel Thermae Palace Oostende. Mystiek aan de kust.

Ter oriëntatie

Middeleeuws Brugge

Brugge (► E 4) is een van de drukstbezochte steden van België. De voertaal op de reien, waar de meeste toeristen zich heen spoeden, is er vaker Spaans en Amerikaans dan Vlaams. Die aandacht is overigens terecht: het middeleeuwse karakter van Brugge is eigenlijk nergens in België zo authentiek en sfeerrijk.

In de 12e-14e eeuw bloeiden haven en handel. Aan zee ligt de stad niet meer sinds de verzanding van Het Zwin aan het einde van de 15e eeuw. Industrie bleef de stad bespaard en zo bleef ook het historische beeld bewaard. Het complete oude centrum is in 2000 tot UNESCO-Werelderfgoed uitgeroepen.

Bezoekers komen er niet alleen voor de tijdreis of monumentale geneugten. Ze kopen kanten kleedjes en bonbons, doorkruisen de stadsstegen- en grachten per paardenkoets, huurfiets of boot, drinken bier en eten mosselen met frieten of kiezen een hoger culinair plan. Vrijwel elk historische pand lijkt een hotel, pension, café of chocolaterie te herbergen. Het doet niet af aan de schoonheid van Brugge. Overtuig uzelf daarvan als u 's avonds laat of 's ochtends vroeg, op een doordeweekse dag in herfst of winter door de straten slentert – op gezette tijden lijkt de tijd in Brugge gewoonweg stil te zijn blijven staan.

Brugse Ommeland

 ► E 3-F 4

Rond Brugge bevindt zich een landelijke, groene regio van recreatief belang, het Brugse Ommeland (► B 4 / C 4). Ten noorden van de stad is dat het op zee gewonnen landschap van de Zwinstreek, rond het oude plaatsje Damme, ooit de overslaghaven van Brugge. Het is vooral een open polderlandschap,

doorsneden door rechte waterwegen. Karakteristieke hoeves zijn er wit. Ten zuiden van Brugge is een bosrijkere, groene gordel. In Oudenburg zijn Romeinse sporen aangetroffen.

De kust

In geen land wordt de lengte van de kustlijn zo nadrukkelijk genoemd als hier: 67 kilometer. Over vrijwel de hele lengte vindt u brede zandstranden. Met uitzondering van Bredene (► C 3), dat een duinstrook heeft, vindt u in alle dertien badplaatsen wandelboulevards. Een tweede groot duingebied bevindt zich in De Panne.

Wereldhaven **Zeebrugge** (► E 2), zie 5 blz. 70, heeft nog een levendig viserskwartier. Flaneerplaats bij uitstek is het grote en elegante **Knokke** (► F 2). Levendig is **Blankenberge** (► E 3), met bovendien een zeer grote jachthaven. Gemoedelijk en een van de geliefde gezinsbestemmingen is **Wenduine**; het aangrenzende **De Haan** (► D 3), 6 blz. 76, heeft een bijzonder architectonisch tintje uit de vroege 20e eeuw kunnen bewaren en is een van de weinige kustplaatsen zonder hoge appartementscomplexen.

Vis en visserij spelen nog altijd een grote rol in **Oostende** (► C 4), waar het Belgische vorstenhuis graag kwam. Nieuwpoort verbindt de rivier de IJzer met de Noordzee; daarover leest u bij uitstek in 9 blz. 92. Bij **De Panne** (► A 5) valt vooral het reliëf op: duinen

worden er klippen. Al deze plaatsen worden onderling verbonden door de kusttram, zie 11 blz. 100.

Westhoek

De streek van Veurne tot Ieper wordt vooral geassocieerd met de Eerste Wereldoorlog. De grote aantallen gedenkplaatsen – monumenten en begraafplaatsen – trekken onverminderd bezoekers. Het ooit bloeiende lakenstadje **Ieper** (► C 8, 12 blz. 104) is uitzonderlijk getroffen en vormt het hart van het oorlogstoerisme. Daarnaast is de Westhoek een uitstekende streek om te onthaasten. Het landschap glooit, hier en daar flink, wat fiets- en wandelroutes (13 blz. 110) uitzichten en uitdagingen geeft. De beste hop in verre omstreken gedijt hier en draagt bij aan de faam van het palet Belgische bieren.

Tyne Cot Cemetery, de grootste WO I-begraafplaats van de Commonwealth

Kennismaking, Brugge & de Belgische kust in cijfers

Vlaamse landschappen

België is een van de dichtstbevolkte landen ter wereld – in de statistieken komt het op de 24e plaats. Daardoor is er van het oerlandschap weinig overgebleven. Vlaanderen is veeleer een cultuurlandschap, dat teruggrijpt op een intensieve voorgeschiedenis. Een brede strook land langs de kust werd aan zee onttrokken. Het ontwateren gebeurde met een geraffineerd systeem van grachten, kanalen en windmolens. Eenmaal drooggelegd en in cultuur gebracht verschenen er de blinkend witte boerderijen.

Zonder de sluis van Nieuwpoort zou het er in korte tijd weer zo uitzien als tweeduizend jaar geleden: moeras, modder, slib. Het cultuurlandschap ligt er zo opgeruimd en geordend bij – zeker uit de verte – dat het wel een speelgoedland lijkt. Hier en daar detoneren

de tekenen van de moderne tijd: industrie en een dicht net van 's nachts verlichte straten en snelwegen die het groene landschap doorsnijden.

Een van de voornaamste troeven van het landschap van West-Vlaanderen is het brede zandstrand, vrijwel over de hele lengte van de kust, en enkele nog onbebouwde duinpartijen. Watergeweld wordt daar door mensenhanden geweerd.

Tussen Knokke en De Panne

De bebouwing langs de Belgische kust verscheen aanvankelijk met groot respect voor het duinreliëf. Mooie voorbeelden daarvan zijn nog altijd te zien in De Haan, Knokke, Bredene en De Panne: prachtige villa's uit de belle époque, toen de Belgische kust favoriete bestemming was van welgestelden, die

Het achterland van West-Vlaanderen: polder en koolzaadvelden

Feiten en cijfers

Ligging en grootte: de Belgische kust maakt deel uit van Vlaanderen, het volledige in deze gids beschreven gebied valt in de provincie West-Vlaanderen. Het is de enige provincie die aan zee ligt. De Noordzeekust beslaat 546 km².

Hoogste punt: de hoogste top heeft de Kemmelberg (156 m) in het West-Vlaams Heuvelland.

Bevolking: het aantal inwoners van de West-Vlaanderen bedraagt ongeveer 1.175.500. Het dichtst bevolkt is het in en rond Brugge en Oostende, de laagste bevolkingsdichtheid hebben gemeenten in de Westhoek.

Taal: het Nederlands is de officiële taal; het West-Vlaamse dialect is algemeen omgangstaal.

Bestuur en politiek: de hoofdstad van de provincie West-Vlaanderen is Brugge. De provincie wordt bestuurd door een coalitie van CD&V, sp.a en Open Vld: christen-democraten, socialisten, Vlaamse liberalen en democraten.

er ook vertier zochten. Toen het kusttoerisme zo grootschalig werd dat de verspreid liggende villa's veelal plaats moesten maken voor hoge appartementencomplexen, verloren veel badplaatsen aan charme. Als u goed naar de hoogbouw aan de boulevards van Knokke en Koksijde kijkt, ziet u ook daar verrassende, ook fraaie, uitwassen van architectuur tussen. Het tweedehuizenbezit is groot, evenals het aanbod vakantiewoningen die voor een kort – of langer – verblijf te huur zijn.

Als vakantiebestemming is de Belgische kust nog steeds een aanrader. Het kleurrijke leven in de badplaatsen met cafeterrassen, restaurants, casino's, souvenirwinkels en fietsverhuurstations heeft zijn aantrekkingskracht. Vooral voor kinderen is dit een waar paradijs. Maak een lange strandwandeling of verken het duinlandschap; het zand is fijn en wit, geknipt om in te scheppen en te graven. Brede wandelboulevards – hier zeedijken genoemd – vindt u in vrijwel alle badplaatsen.

Karakteristiek is de landelijke architectuur van de Zwinstreek door de hoeve-stijl: villa's die eruit zien als een boerenhoeve, met witschilderde gevels en rode pannendaken met dakkapellen. Een an-

der bijzonder element zijn de zomerka-pellen: badgasten zorgden voor een extra vraag aan godshuizen in de zomer. Mooie voorbeelden daarvan hebben Zeebrugge en Knokke-Duinbergen.

Kunst in de openbare ruimte

In mondaine badplaatsen als Knokke-Heist en Oostende heeft kunst een zichtbaar aandeel in de openbare ruimte gekregen. Daaraan leverden veel gevestigde kunstenaars hun bijdrage. Zo heeft Oostende blikvangende kunststof blokken van Arne Quinze (zie blz. 79); in Knokke vindt u veel galeries, zie 4 blz. 64. Diverse objecten hadden hun coming-out tijdens Beaufort, een driejaarlijkse kunsttentoonstelling waarbij de hele Belgische kust tot podium voor hedendaagse kunst dient. Tussen duinen en zee ontdekken bezoekers van de Vlaamse badplaatsen installaties die verwijzen naar mythologie of plaatselijke geschiedenis, soms een aanklacht tegen de maatschappij, steeds bedoeld om tot nadenken aan te zetten. Zo verschenen in het kustbeeld figuren die bij vloed in zee verdwenen, beelden die aan gotische kerken of containerterminals doen denken en cryptische tekstboodschappen.

Caterpillar van Wim Delvoye

Kleurrijk wapperend voorbeeld uit de Beauforttentoonstelling is het windvandenpark van Daniel Buren bij de jachthaven van Nieuwpoort. Het origineel van Wim Delvoyes Caterpillar, een architecturale tractorsculptuur van cortenstaal, verhuisde naar Ground Zero (en is inmiddels door een particulier gekocht); een kopie maakte de kunstenaar voor Westende. Eveneens van Delvoye is *Rose des vents II*, op het Driehoekspein van Knokke. De glanzende reuzenschildpad van Jan Fabre (*Op zoek naar Utopia*) zoekt nog zijn eindbestemming – daarvoor is het nieuwe Fabreplein van Nieuwpoort bedoeld.

12

De Grote Oorlog

Van 1914-1918 was de Westhoek volledig in de greep van de oorlog. De impact hiervan was in deze contreien veel groter dan die van de Tweede Wereldoorlog. Hier spreekt men veeleer van de Grote Oorlog – *La Grande Guerre* – in plaats van de Eerste Wereldoorlog. Nooit eerder hadden zoveel naties zoveel opofferingen van hun bevolking gevraagd. Uit alle bevolkingslagen werden levens geofferd voor de vrijheid. Omwille van de gelijkheid in de dood mochten Britse en Amerikaanse gesneuvelden niet gepatrieerd worden. In de jaren na 1918 werden daarom enorme begraafplaat-

sen ingericht en van herdenkingsmonumenten voorzien. Die hebben de afgelopen eeuw een niet-aflatende stroom bezoekers ontvangen. Nog steeds komen nazaten van slachtoffers en veteranen hun eer betonen. Als icoon voor een oorlog die niet meer mag voorkomen, zijn de monumenten nog altijd drukbezocht. Juist nu de verschillende veldslagen hun eeuwherdenking hebben, zijn er bijzondere evenementen in de regio.

Het reliëf van het landschap verraadt ook nog veel uit die periode: heuvels en greppels zijn niet zelden oude oorlogscontouren. Overigens wordt nog altijd – vooral in het voorjaar, als het land

wordt omgeploegd – oorlogsmateriaal aangetroffen als niet-onplofte granaten, hulzen en resten van vervoermiddelen.

Belforts

In veel Vlaamse steden troont een toren boven een wirwar van huizen. Deze klokkentorens of *belforts* zijn geen lof aan de Heer maar aan de vrije handel en ter meerdere eer van de burger zelf. Ze vormen de bekroning van lakenhal of stadhuis. Daarin kwam de stadsraad bijeen, werden belangrijke documenten bewaard, in de kelder bevond zich de kerker en bovenop stond een wachter die brand of naderende vijanden meldde. Het belfort moest niet alleen goed verdedigbaar zijn maar ook representatief en concurreerde met de hoogste kerktorens en naburige belforts. Vooral in Brugge staat een trotse stadstoren. In 1999 zijn dertig Belgische belforts uitgeroepen tot UNESCO-Werelderfgoed.

Fijnproevers

Aan het uitgebreide culinaire palet dat wordt aangeboden blijkt dat de smaakpapillen in West-Vlaanderen kieskeurig zijn en uitstekend bediend worden. Brugge is een stad met recordaantal chocolatiers, hoewel zoetekauwen ook in Knokke en Oostende zeer hoogwaardige adresjes vinden. De vis kan niet vers genoeg zijn en traditionele recepten worden geëerd, beproefd en verbeterd. En met de beste hop ter wereld staan de Vlaamse brouwers stevig op de wereldbierkaart.

Vlaanderen fietsland

Het blijft niet bij de jaarlijkse Ronde van Vlaanderen. Fietsen is op alle niveaus populair. In 2016 is het knooppuntennetwerk opgefrist een nieuwe fase ingegaan. Daarnaast zijn er veel themaroutes, waarbij historische, landschappelijke en culinaire onderwerpen op twee wielen verkend kunnen worden.

Geschiedenis, heden, toekomst

'Van alle Gallische volkeren zijn de Belgen het dapperste ...'

Toen de Vlamingen nog Kelten waren, kregen ze geregeld met vreemd volk te maken. Julius Caesar onderwierp het volk der Belgen en schreef in zijn oorlogsgeschrift *De Bello Gallico*: 'Van alle Gallische volkeren zijn de Belgen het dapperste ...' Toen de Romeinen verdwenen waren, kwamen de Franken, wier rijk onder Karel de Grote een omvangrijk oppervlak besloeg. Na diens dood viel het rijk uiteen; een van de breuklijnen lag parallel aan de huidige grens tussen Vlaanderen en Wallonië.

Graaf Boudewijn

In de 9e eeuw was Vlaanderen een aanzienlijk graafschap dat door Boudewijn I werd geregeerd. Er heerste voorspoed, gevoed door de productie van fijne wollen stoffen en linnen. Brugge en Ieper ontwikkelden zich tot strategische en zeer bedrijvige handelssteden.

Gouden sporen

De steden groeiden, welvaart en aanzien stegen. In de 14e eeuw telde Brugge 35.000 inwoners. De steden wilden daarop een grotere politieke zelfstandigheid. Het beroemdste, nog altijd gevierde bewijs daarvan is de Guldensporenslag, die op 11 juli 1302 plaatsvond. Toen traden de burgers van Ieper, Gent en Brugge gezamenlijk op tegen een leger van zwaarbewapende Franse ridders dat Vlaanderen wilde veroveren. In de zware kleigronden van de akkers rond Kortrijk bleven de trotse ridders met hun blinkende uitrusting letterlijk steken. Aan het eind van de bewuste dag zouden er op het slagveld zeventuizend gouden sporen zijn achtergebleven.

Het Vlaamse hof

In het jaar 1384 verviel Vlaanderen aan de hertogen van Bourgondië. Hun hofhouding gaf een grote impuls aan de productie van luxeartikelen, zoals wandtapijten, schilderijen en kantwerk.

De schilderkunst maakte een eerste bloeitijd door. Tot de beroemdste vroege Vlaamse meesters behoorden schilders als Rogier van der Weyden (Rogier de la Pasture) en Hans Memling. Hun portretten laten een uitzonderlijk inlevingsvermogen zien.

Van Bourgondiërs tot Habsburgers

De heerschappij van de Bourgondiërs eindigde in 1479. Maria van Bourgondië, dochter van Karel de Stoute (in 1477 bij de Slag van Nancy omgekomen), was uitgehuwelijkt aan Maximiliaan I van Oostenrijk. Vlaanderen werd deel van het grote Habsburgse rijk. De handel breidde fors uit, maar de gouden eeuw van Brugge en Ieper was voorbij.

De Reformatie

Intussen vond in Europa de grote omwenteling van de Reformatie plaats. Bij de werelds georiënteerde burgers van de handelssteden vielen die ideeën in goede aarde. Dat duldden de vroom katholieke Habsburgers niet. Met alle middelen werd gepoogd het katholicisme opnieuw tot 's lands godsdienst te maken. Een decennialange geloofsoorlog volgde. Het resultaat was dat de Noordelijke Nederlanden hun religieuze vrijheid hervonden, terwijl de Zuidelijke Nederlanden – het huidige België – onder Spaanse, dus katholieke, heerschappij bleven.

Havensluiting

De Hollanders sloten de monding van de Schelde af, waardoor de handel vanaf zee stil kwam te liggen. De Nederlaag trof daarentegen heel Vlaanderen. Duidzenden kooplieden, handwerkers, onderzoekers en geleerden gingen in ballingschap. Het land verloor zijn glans, de welvaart doofde, het kunstzinnige en intellectuele klimaat verstarde en zelfs de taal werd getroffen: het Vlaams was geen handels- en schrijftaal meer, maar slechts het idioom van de plattelandsbevolking.

Napoleon

In 1713 kwam Vlaanderen onder Oostenrijks bewind. Het revolutionaire Frankrijk kwam in 1794 als bezetter. Napoleon scheidde spoedig een deel van het land af en voegde het bij Frankrijk, het Frans-Vlaanderen met de stad Lille (*Rijsele*). Daarentegen hief Napoleon de versperking van de Schelde op en zorgde voor uitbreiding van de Antwerpse haven.

Eindelijk onafhankelijk

Nog eenmaal moest een vijftien jaar durende vreemde heerschappij worden doorstaan. Bij het Congres van Wenen in 1815, na de beslissende Nederlaag van Napoleon bij Waterloo, werden diverse landsgrenzen van Europa opnieuw gedefinieerd. De Zuidelijke Nederlanden werden aan het koninkrijk der Nederlanden toegekend. Na een korte en pijnloze revolutie werd België in 1830 uiteindelijk onafhankelijk en kon het zijn eigen koning kiezen. Het werd Leopold van Saksen-Coburg-Gotha, een Duitse prins. In De Panne zette hij voor het eerst voet aan wal in zijn nieuwe koninkrijk.

Wereldoorlogen

Tussen 1914 en 1918 was de IJzerlinie het decor van een huiveringwekkende loopgravenoorlog, waarbij honderdduizenden slachtoffers vielen. Dat waren vooral

militairen: 42.000 aan Belgische zijde, de Britten betreurden 700.000 gesneuvelde, waarvan ruim 70% tussen de 16 en 29 jaar. In totaal vielen in WO I ongeveer 10 miljoen doden. Daarbij kwamen nog de enorme aantallen gewonden en verminkten.

Tijdens WO II waren burgers veel meer bij de directe strijd betrokken, er werd niet zozeer op het land gevochten maar op – en vooral onder – zee en vanuit de lucht. Ook vanuit België zijn veel Joodse burgers naar concentratiekampen gebracht en ter dood gebracht.

Spaanse griep

De cijfers van oorlogsslachtoffers zijn gruwelijk. Maar in aantallen heeft de Spaanse griep van 1918-1919 wereldwijd nog meer levens geëist, in België vermoedelijk het dubbele aantal van die van WO I.

Op zoek naar het compromis

Sinds de onafhankelijkheid van België voert Vlaanderen strijd om zijn culturele identiteit. De ambtelijke taal van de nieuwe staat was Frans; pas na veel strijd werd het Nederlands als gelijkwaardige tweede landstaal erkend. Tussen 1970 en 1993 werd België door een reeks grondwettelijke wijzigingen een federale staat; de twee delen, Vlaanderen en Wallonië, raakten steeds verder van elkaar verwijderd. Het was de aanleiding van tal van regeringscrises, waarbij de koning steeds weer als bemiddelaar moest optreden. Sinds 2013 is Filip, oudste zoon van Albert II, Belgisch staatshoofd.

Bij de parlementsverkiezingen van 2014 kwamen de Nieuw-Vlaamse Alliantie (N-VA), de Vlaams-nationalistische en liberaal-conservatieve partij, en de Franstalige rechtse partij Mouvement Réformateur als winnaars uit de bus. De recente terreuraanslagen en dreigingen door IS hebben de verhoudingen nog extra op scherp gezet.

Overnachten

Onderdak zoeken

In Vlaanderen, ook in de kunststeden, is het niet moeilijk een onderkomen te vinden. Dat kan in de stad zijn of op het platteland – overal worden kamers in alle prijsklassen aangeboden.

Voor een eenvoudige tweepersoonskamer moet u aan de kust op circa € 70 rekenen, in Brugge of Oostende op minstens € 80. In het hoogseizoen (Pasen, zomervakantie) liggen de tarieven doorgaans minimaal 50% hoger. Vanaf € 120 per tweepersoonskamer mag u een hoge mate van luxe verwachten. Het ontbijtbuffet is vaak, maar niet altijd, bij de prijs inbegrepen.

Op de website van Toerisme Vlaanderen (zie blz. 25) staat een uitgebreide databank met gedetailleerde informatie over overnachten, in allerlei vormen en prijsklassen.

Hotels

Hotels worden in België volgens Beneluxnormen met sterren geïnclassificeerd. Het aantal sterren zegt evenwel uitsluitend iets over de inrichting, niet over de ligging en aantrekkelijkheid en is zelfs geen directe maat voor de prijs.

1 ster: eenvoudig hotel (kamer met wastafel, toilet en douche op de gang).

2 sterren: standaardhotel (kamer met bad/douche en toilet, receptie).

3 sterren: middenklassehotel (bureau, telefoon, radio, bedlamp).

4 sterren: eersteklasshotel (24-uurs receptie, tv, minibar, kluis).

5 sterren: luxehotel (minibar, parkeer- en bagageservice).

Het aantal sterren staat op een blauw bord bij de ingang van het hotel vermeld. De prijzen voor een tweepersoonskamer gelden doorgaans per ka-

mer. Eenpersoonskamers kosten hetzelfde of slechts weinig minder dan een tweepersoonskamer. In het hoogseizoen geldt vaak een minimum verblijfsduur van drie dagen of een toeslag bij korter verblijf. Standaard staat in een tweepersoonskamer een (groot) tweepersoonsbed met tweepersoonsdekbed; litsjumeaux is in grootschalige hotels doorgaans ook aanwezig.

Bed & Breakfast

Kamers met ontbijt worden in alle plaatsen aangeboden. Vaak zijn die kamers comfortabel en individueel ingericht, is de verhuurder vriendelijk en het ontbijt uitgebreid. Het is tevens een goede manier om contact te maken met de lokale bewoners. Enkele honderden adressen in West-Vlaanderen staan vermeld op www.bedandbreakfast.eu. Ook zijn steeds meer kleinschalige adressen aangesloten bij boekingscentrales als www.booking.com, hoewel aan de kust een opvallend aantal verhuurders onafhankelijk wenst te blijven. In het hoogseizoen zijn veel goede adressen reeds lang tevoren volgeboekt.

Vakantie op de boerderij

Vooral met jonge kinderen is vakantie op een boerderij aantrekkelijk; vaak zijn daar pony's, konijnen of andere aaibare dieren en de accommodatie is doorgaans zelfvoorzienend. Informatie over zogeheten hoeve- of plattelandstoerisme vindt u op www.hoevetoerisme.eu.

Vakantiewoningen

Aan de kust bevinden zich ongeveer 70.000 appartementen die als vakantiewoning verhuurd worden. Die vindt u hoofdzakelijk in minder aantrekkelijke

flatgebouwen; vaak is er wel een mooi uitzicht over zee of het groene achterland. De woningen zijn compleet uitgerust, maar bedlinnen, hand- en theedoeken moet u doorgaans zelf meenemen.

Veel vakantiewoningen zijn in het hoogseizoen alleen voor minstens twee weken te huur. In juli en augustus zijn de prijzen niet zelden tweemaal zo hoog als van oktober tot januari. Bij de prijs inbegrepen zijn gas, licht en water. Behalve de huurprijs wordt een borg berekend. Behalve via de individuele verhuurders is er aanbod bij Eurorelais, Bellvilla en VillaXL.

Bungalowparken

Aan de kust zijn ook logiesmogelijkheden in vakantiedorpen en bungalow-

parken. Sunparks heeft locaties bij Oostduinkerke en De Haan. Roompot vindt u bij Lombardsijde-Bad en Nieuwpoort. Daarnaast zijn er op veel campings bungalows en stacaravans te huur. Voor gezinnen zijn ze doorgaans een ideaal alternatief voor een hotelverblijf.

Jeugdherbergen

Jeugdherbergen en andere voordelige jeugdverblijven zijn te vinden in Brugge, Dudzele, Maldegem, Blankenberge, Oostende en Oostduinkerke. Daar zijn reizigers van alle leeftijden welkom. Lidmaatschap is niet verplicht, maar daarmee hebt u wel een korting van 10%. Het onderkomen is eenvoudig; behalve slaapzalen zijn er meestal ook een paar twee- en vierpersoonskamers. Een gemeenschappelijke badkamer/toilet bevindt zich doorgaans op de gang. Een lijst met adressen van alle jeugdherbergen is verkrijgbaar bij de **Vlaamse Jeugdherbergen v.z.w.**, Beatrijslaan 72, 2050 Antwerpen, tel. 03 232 72 18, www.jeugdherbergen.be.

Behalve officiële jeugdherbergen zijn er in de grote steden ook particulier gerunde hostels, die wat prijs en comfort betreft vergelijkbaar zijn met de jeugdherbergen maar waar wat soepelere openingstijden gelden.

Campings

De meeste kampeerterrainen hebben goede faciliteiten. Veel terreinen zijn evenwel sterk ingericht op caravans en niet op kampeerders met tent.

Veelal zijn ook trekkershutten te huur, met slaap- en kookgelegenheid voor maximaal vier personen. Wild kamperen is in Vlaanderen verboden.

Op www.kamperen-aan-zee.be vindt u een zoekmachine voor kwalitatief goede campings aan zee, staanplaatsen voor caravans, campers, huren van chalets, tentweides. U kunt er ook een campingkaart downloaden.

Stadhuis Poperinge – tevens infokantoor

Eten en drinken

Vlaamse keuken

De traditionele streekkeuken van Vlaanderen is de aantrekkelijke combinatie van vrij stevige Hollandse kost en Franse verfijning. De nabije zee levert verse vis.

Vlees en gevogelte worden geproduceerd op de boerderijen in het polderland. Het resultaat is een smakelijke, degelijke keuken met een hoofdrol voor eenpansschotels: *stoverij*, *hutsepot* of *Gentse waterzooi* worden in ruime porties geserveerd. Veel traditionele gerechten danken hun karakteristieke smaak aan het bier waarin de ingrediënten zijn gestoofd. Room en boter hebben van oudsher een belangrijke bijrol in gerechten als Zeetong op Oostendse wijze en Paling in het groen.

Inmiddels is er een stroming nieuwe keuken op oude waarden opgestaan; zie ook 7 op blz. 80.

Vis, schelp- en schaaldieren

Vis, mosselen, garnalen, kreeft en oesters spelen aan de kust een hoofdrol.

Ook in eenvoudige restaurants wordt grote waarde gehecht aan verse producten en hoogwaardige bereiding.

Mosselen worden doorgaans geserveerd *à la marinère*, dat wil zeggen gekookt in witte wijn en groente. In Oostende en Gent worden in dergelijk kookvocht zeeslakken (*karakollen*) gegaard.

Kreeft, gegrild of gestoofd, is het paradedepaardje op het menu van alle visrestaurants, niet goedkoop, maar het neusje van de zalm voor liefhebbers.

Kleine, grijze Noordzeegarnalen smaken uitstekend zonder meer of op een broodje, maar ook als vulling van tomaten of kroketten – een klassiek voorgerecht in heel België. De kwaliteit van de *garnaalkroketten* vormt een uitstekende graadmeter voor de keuken van een visrestaurant. Zijn ze huisgemaakt? Hoeveel garnalen zitten er in de vulling?

Neem de proef op de som of de garnalen in Oostende werkelijk anders smaken dan in Nieuwpoort of Oostduinkerke.

Biercafé Sint-Arnoldus, Ieper

's Lands hoofdgerecht

Aardappelen worden in België in de eerste plaats tot frieten verwerkt. In goedkope eetgelegenheden vormt een schaal versbereide, knapperige frieten het standaardbijgerecht van vrijwel elke schotel. Mosselen zijn ondenkbaar zonder frieten. Sommigen gaan nog verder en bestempelen friet niet alleen als voedsel maar als Belgische culinaire geloofsbelijdenis. Er is geen wijk of dorp zonder *frietkot*, waar de geliefde aardappelreepjes met verschillende sausen en een variëteit aan vlees-, gehakt- of vispiesjes rap over de toonbank gaan. Al dan niet in een karakteristieke puntzak.

Echte frieten zijn overigens altijd huisgemaakt; geen enkele zichzelf respecterende *frituur* haalt het in zijn hoofd diepvriespatat uit de fabriek te gebruiken.

Cafés

In Vlaamse cafés stappen gasten even goed binnen voor een kop koffie of thee als voor een biertje, zowel met een groep vrienden als om er alleen rustig een krantje te lezen. Er worden diverse soorten bier getapt, en belegde broodjes, salades, soepen, omeletten en meestal ook een dagschotel geserveerd.

De eetcafés hebben een uitgebreidere menukaart. Ook heeft Vlaanderen nog traditioneel ingerichte bruine cafés.

Bier

In België worden meer dan 500 verschillende bieren gebrouwen. Bij voorkeur drinkt men uit een officieel bijpassend glas: een wijde bol voor de trappist, een vaasmodel voor witbier, tulpen(wijn) glazen voor een kriel en een breed glas zonder voet voor stout.

Niet elk bier is versgetapt op zijn best, sommige worden louter – als een goede wijn – uit flesjes geschonken, waarin een klein beetje gistbezinsel achterblijft. Sommige bieren zijn zoet-bitter. Echt zoet zijn alleen (kunstmatig ge-

Lekker tafelen in West-Vlaanderen is haast een kunstvorm. Duurzaamheid is daarin een belangrijk element, dat is niet zo moeilijk in een streek waar veel heerlijks van eigen bodem of dicht uit de buurt komt. Zie voor de smakelijkste adressen www.hetlekkerewesten.be.

De ambassadeurs die zich volledig op de Noordzee hebben toegelegd, vindt u gebundeld op www.northseachefs.com; ze promoten onbekende vissoorten en bijvangst.

zoete) fruitbieren als bijvoorbeeld kriel.

Natuurlijk kunt u ook gewoon een pintje bestellen. Dan krijgt u een helder, lichtbitter pils, hoogstwaarschijnlijk een Maes, Jupiler of Stella Artois; in elk geval niets dat u zich nog lang herinneren zult.

Trappistenbier is geen afzonderlijke biersoort, maar bier gebrouwen door de monniken van de orde der cisterciënzers, die trappisten worden genoemd. Het zijn doorgaans donkere bieren, hooggegist en met een alcoholpercentage van 10% of meer. Wereldwijd zijn er slechts tien echte trappistenbrouwerijen. In België staan er daarvan zes, met in Vlaanderen de trappistenbrouwerijen van Westmalle, Westvleteren en Achel. Kloosterbier wordt op veel meer plaatsen vervaardigd, ook door grote brouwerijen. In deze gids worden diverse brouwerijen en speciaalbieren genoemd, waaronder in en rond Brugge (2, blz. 48). Hopvelden zijn te vinden in Westhoek, waar dan ook enkele uitstekende brouwerijen te vinden zijn; zie 12 op blz. 104.

Prijsniveau

Reken voor twee garnaalkroketteren ook in een eenvoudig restaurant op € 16. Een hoofdgerecht is zelden verkrijgbaar onder € 20, een mosselschotel kost gemiddeld € 25.

Praktische informatie

Reizen naar Brugge en de Belgische kust

Met de auto

Naar Brugge rijdt u via Gent en dan over de A10/E40 (240 km), of – dat is niet altijd sneller – neem bij Antwerpen de A11 (222 km van Utrecht tot Brugge). Naar Knokke reist u via Brugge, of door Zeeland (Cadzand). Vanuit Zuidoost-Nederland of Oost-België zijn de E34 (Eindhoven-Turnhout-Antwerpen) of A13 (Luik-Antwerpen) logische reisroutes.

Van Utrecht naar Leper is de reisafstand 260 km, via Gent en Kortrijk. Utrecht-De Panne is 280 km, via Gent en dan de E40 richting Oostende, die bij Jabbeke naar het zuiden afslaat.

Met het vliegtuig

Bij Antwerpen-Deurne en Oostende zijn vliegvelden. Als reële transportverbindingen binnenlands of met Nederland spelen die geen rol. Brussel heeft een grote internationale luchthaven. De luchthaven van Charleroi (Brussel-Zuid) is vooral basis van lowcostvluchten naar zonnige vakantieoordens.

Met de trein

Bij Antwerpen en Brussel liggen de grote treinknooppunten voor een bezoek aan Vlaanderen. Daarvandaan zijn treinverbindingen met Brugge. De Thalys rijdt in vijf kwartier van Amsterdam naar Antwerpen, via Schiphol en Rotterdam. Zie www.nsinternational.nl, www.thalys.com en www.belgianrail.be.

Met de bus

Eurolines (www.eurolines.nl) onderhoudt busverbindingen tussen onder andere Amsterdam, Groningen, Maas-

tricht, Rotterdam, Utrecht, Antwerpen, en Brugge.

Douane

Tussen Nederland en België, beide lid van de EU, zijn de grenscontroleposten van de douane opgeheven. Men is wel verplicht een paspoort of identiteitskaart, die tot en met het bezoek aan België geldig is, bij zich te dragen.

Automobilisten dienen een rijbewijs, kentekenbewijs, WA-verzekering en voor auto's ouder dan drie jaar een APK-keuringsbewijs bij zich te hebben.

Voor meegenomen huisdieren zijn een Europees paspoort en een inentingsbewijs vereist tegen rabbiës, dat niet recenter dan 30 dagen en niet ouder dan 12 maanden mag zijn. Daarnaast moet u voor het dier een identiteitsbewijs kunnen overleggen.

Reizen in België

Met de auto

De Belgische snelwegen zijn prima; voor andere wegen geldt dat niet altijd. De bewegwijzering staat in veel gevallen aan de overkant van het kruispunt. Tot wordt alleen geheven in de Liefkenshoek-tunnel (bij Antwerpen). Vooral bij Antwerpen en Brussel komen veelvuldig files voor.

Parkeren is vrijwel nergens gratis. In de meeste plaatsen zijn parkeerzones met parkeerautomaten, in elk geval in de centra. In Brugge en Knokke verdient het aanbeveling uw auto voor uw hele verblijf in een parkeergarage te zetten; of op de parkeerplaats van uw hotel.

Benzinestations zijn meestal geopend ma.-za. 8-20 uur en zo. 10-19 uur, langs de snelweg soms 24 uur. Veel

tankstations hebben een 24-uursauto-
maat waar u alleen met een creditcard
– vaak ook met bankpas – kunt betalen.
Actuele verkeersinformatie krijgt u via
de Belgische radiozenders of kijk op
www.verkeerscentrum.be; daarvan is
ook een mobiele site: mmm.filebeeld.
be.

Hebt u een melding over de weg en/
of gevaarlijke verkeerssituaties, dan
kunt u dat doorgeven via tel. 0800 122 66
(alleen in België). Ook de site van de Bel-
gische federale politie: www.wegeninfo.
be, en die van de Belgische zusterclub
van de ANWB, www.touring.be, bieden
informatie over het verkeer in België.

Verkeersregels en tips

Maximumsnelheden: binnen de bebou-
wde kom: 50 km/u; daarbuiten: 90
km/u; op de snelweg: 120 km/u.

Veiligheidsgordels: het dragen van veil-
igheidsgordels is verplicht voor alle in-
zittenden. Kinderen onder de twaalf jaar
mogen niet voorin naast de bestuurder.

Alcohol: het maximaal toegestane al-
coholpromillage is 0,5. Bellen achter het
stuur is ook in België alleen hands-free
toegestaan.

Pech onderweg: met de Wegenwacht
Europa Service van de ANWB krijgt
u in België hulp bij pech, ongeval en

ziekte; hiervoor belt u met de ANWB
Alarmcentrale, tel. 00 31 88 269 28 88.
Pechhulpdiensten in België zijn: TCB
(gele auto's), RACB (rode auto's) en VAB
(witte auto's met tekst 'Pechdienst').

Toeristische autoroutes

De plaatselijke toeristenbureaus heb-
ben themaroutes uitgezet die over
kleine binnenwegen voeren. Ze wer-
pen een verrassende blik op het land.
Deze routes zijn met zeshoekige bord-
jes gemarkeerd, waarvoor bijbehorende
brochures met kaarten verkrijgbaar zijn.

Met de trein

Het spoorwegnetwerk is vrij dicht. Tus-
sen de grote en veel kleine plaatsen gaat
minstens elk uur een trein en de stations
liggen doorgaans gunstig aan de rand
van het centrum.

Kortingstarieven: gunstige weekendta-
rieven (voor een heen- en terugreis) gel-
den van vrijdag 19 uur tot en met zond-
dag. Supersavers zijn voordelige dag-
retours binnen het Belgische spoorwe-
genet. Er zijn ook kortingstarieven voor
senioren (vanaf 65 jaar) en jongeren (tot
26 jaar). Informatie over dienstregeling,
routes en aanbiedingen zijn verkrijgbaar
bij de Belgische Spoorwegen (SNCB), tel.
02 528 28 28, www.belgianrail.be.

Duurzaam reizen

Duurzaam toerisme betekent dat men de lokale economie bevordert. Een se-
lectie adressen in Brugge is te vinden onder www.handmadeinbrugge.be: van
ambachtlieden tot kunstenaars, die allen handgemaakte, eerlijke producten
leveren. Vlaanderen is een fietsland bij uitstek. Als u enigszins tijd hebt: neem
de fiets of huur er een ter plaatse.

Een milieuvriendelijke manier van reizen is de trein. Het netwerk van de Bel-
gische spoorwegen is uitgebreid en bovendien voordelig, zeker als u een stads-
bezoek op het oog hebt. En bij uitstek aan de kust rijdt de kusttram, die niet al-
leen veel CO₂-uitstoot bespaart, maar ook nog veel parkeerkosten. Zie ook blz.
22, 100 en 110. Veel restauranthouders kijken tegenwoordig zeer bewust naar
voedselkilometers en maken volop gebruik van streekproducten. Een van die
initiatieven vindt u in Oostende onder de noemer Ostendaise.

Praktische informatie

Met de bus

Lijnbussen rijden voordelig tussen de stadscentra en de voorsteden en plaatsen in de omgeving. Het busstation bevindt zich in de regel vlak bij het treinstation. Zie voor reistabel en prijzen www.delijn.be.

Kustram

Het 67 km lange tramtraject tussen Knokke en De Panne wordt in het hoogseizoen overdag gereden op een 10-minutenschema ('s winters elke 20 minuten), vanaf 20 uur elk halfuur, van 22-24 uur elk uur. De zeventig haltes liggen in de centra en bij de stranden (zie blz. 100). **Prijzen:** dagkaart € 6/8, driedagenkaart € 12, vijf dagenkaart € 17 (in de voorverkoop); www.dekustram.be.

Met de taxi

Taxi's staan meestal bij de treinstations. De prijzen zijn vergelijkbaar met de Nederlandse tarieven of daar net iets onder. Een taxi met het groene logo 'info on the go' heeft te maken met een zeker gecertificeerde chauffeur die als ambassadeur van de stad ook informatie kan geven.

Feestdagen

Bedrijven, instellingen en de meeste winkels zijn gesloten op:

1 januari: nieuwjaarsdag

Pasen

paasmaandag

1 mei: Dag van de arbeid

Hemelvaart

Pinksteren

pinkstermaandag

11 juli: Feest van de Vlaamse Gemeenschap (winkels open)

21 juli: Onafhankelijkheidsdag

15 augustus: Maria Hemelvaart

27 september: Feest van de Waalse gemeenschap

1 november: Allerheiligen

11 november: Wapenstilstand 1918

15 november: Feest van de Duitse Gemeenschap (Oostkantons)

25 december: Kerstmis

Feesten en festivals

Nieuwjaarsduik: op de eerste zaterdag van het nieuwe jaar nemen meer dan 5500 'ijsberen' uit heel België een verfrissende duik in de Noordzee voor Oostende; www.nieuwjaarsduik.be.

Brugs Bierfestival: februari, Brugge, Brugge the Place to Beer met ruim 65 Belgische brouwerijen en meer dan 300 soorten bier; www.brugsbierfestival.be.

Cimateireprocessie: Oostende, zaterdag na Aswoensdag; van het Belfort worden kloefen (klompen) naar beneden gegooid.

Bal du Rat Mort: Oostende, gemaskerd bal in de Kursaal van Oostende.

Fotofestival Knokke-Heist: maart-mei in de even jaren, werk van wereldvermaarde fotografen in de straten en ook binnentoonstellingen.

Moov: half april, filmfestival Brugge met zicht op de wereld; www.moov.be.

Ronde van Vlaanderen: april, historische en wereldberoemde wielervedstrijd voor beroepsrenners, in 2016 100e editie; www.rondevanvlaanderen.be.

Week van de Zee: eind april-begin mei. In verschillende badplaatsen activiteiten die de natuur en het milieu aan de kust in het vizier nemen.

Meifoor Brugge: drie weken kermis op 't Zand, het Beursplein, het Koning Albertpark en het Simon Stevinplein.

Budapest Festival: half mei staat het Budapest Festival Orchestra o.l.v. Iván Fischer drie dagen op het podium van het Concertgebouw van Brugge.

Heilig-Bloedprocessie: Hemelvaartsdag, in Brugge (zie blz. 41)

Kattenstoet: half mei in Ieper, met kattenwerping en heksenverbanden. Eens per drie jaar; zie blz. 103.

Festival van Vlaanderen: juni-december. Het gerenommeerde festival heeft een programma met circa 550 klassieke concerten op verschillende locaties in diverse Vlaamse steden; www.festival.be.

Zeewijding: pinkstermaandag in Wenduine, bij De Haan; www.visitdehaan.be.

Beiaardconcerten Brugge: van half juni tot half september zijn er avondconcerten van de Brugse beiaard; www.carillon-brugge.be; de Belgische beiaardcultuur is UNESCO-Werelderfgoed.

Cartoonfestival: eind juni-begin september in Knokke-Heist; gratis toegankelijk, legendarische striphelden op het strand, www.myknokke-heist.be.

Vama Veche: eind juni meerdaags (gratis) muziekfestival in het Koningin Astridpark van Brugge, vernoemd naar het Roemeense dorpje aan de Zwarte Zee; www.vamaveche.be.

Cactusfestival: begin/half juli openluchtmuziekfestival in het Minnewaterpark Brugge, een mix van rock, reggae, world en dance; www.cactusfestival.be.

Vuurwerk: op/rond 21 juli, groots in Oostende en Bredene.

Boetprocessie: laatste zondag van juli, in Veurne; www.boetprocessie.be. Voert terug op het overwinnen van de oorlog en pest in de 17e eeuw. Zie blz. 112.

Zandsculpturenfestival: half juni-begin september, in Oostende. Tientallen artiesten uit 12 verschillende landen scheppen een fantasiewereld op het strand.

Garnaalfeesten: eind juni, Oostduinkerke. Processie, wedstrijden garnalen pellen – en veel andere zeespecialiteiten.

Zeewijding Zeebrugge: eind juni.

Mariaprocesie: 1e weekend juli in Poperinge; www.mariaommegang.be.

Kunstenfestival Watou: juli-begin september; www.kunstenfestivalwatou.be

Zeewijding Blankenberge: half juli.

Trammelant: begin augustus in De Haan, belle-époquefeest met historische taferelen; www.visitdehaan.be.

MAfestival: begin augustus, Musica Antiqua, de wereldtop van de oude muziek in Brugge; www.mafestival.be.

Vuurwerkfestival: half augustus, elke twee dagen, Knokke-Heist, vuurwerk uit diverse landen.

Zoute Grand Prix Knokke

Praktische informatie

Garnaalfeesten: half augustus, garnalen kruien, pellen en eten. Met brocantemarkt en vuurwerk, De Haan.

Lichtfeest: derde weekend van augustus duizenden kaarsjes in Lissewege. Met poëzie, muziek, kunst en straattheater; www.bruggeplus.be.

Bloemencorso: laatste zondag van augustus, Blankenberge; www.bloemencorso-blankenberge.be.

Praalstoet van de Gouden Boom: eens per vijf jaar in augustus, in Brugge (eerstvolgende in 2017). Herdenkt het huwelijk van Karel de Stoute met Margaretha van York, in 1468.

Open Monumentendag: tweede weekend september, toegang tot veel monumenten die anders gesloten zijn voor publiek; www.openmonumenten.be.

Internationale Hoppfeesten: het derde weekend van september in Poperinge (eerstvolgende 2017).

Kookeet: eind september of begin oktober foodfestival met de culinaire top van Vlaanderen, met sterrenchef Geert Van Hecke; www.kookeet.be.

Zoute Grand Prix: begin oktober, parade van oldtimers in Knokke-Het Zoute; www.zoutegrandprix.be.

Razorreel: twee weken in november Flanders Film Festival, hoofdrol voor horror; www.rffff.be.

December Dance: tiendaags dansfestival met eigennijve voorstellingen in het Concertgebouw en het Cultuurcentrum Brugge en nog een vijftal andere locaties.

Kerstmarkt: heel december in Brugge op de Markt en het Simon Stevinplein.

Geld

Er zijn wat minder pinautomaten in België dan in Nederland. Het prijsniveau is ongeveer hetzelfde als in Nederland. Bij kleine bedrijven – zoals kanoverhuurders – moet nogal eens contant worden afgerekend.

24

Foaien

Service is bij de rekening inbegrepen. Toch is het geven van foaien gebruikelijk. Meestal rondt u daarvoor het te betalen bedrag af. Circa 5-10% van de totale rekening in restaurants is goed maar niet verplicht. Kofferdragers in een hotel krijgen meestal € 1 per stuk bagage.

Toeristenbelasting

Gemeentes mogen een toeristenbelasting heffen bij toeristische voorzieningen. In de praktijk betekent dat een heffing van € 1,50-2 per persoon per nacht in drukbezochte toeristenplaatsen als Brugge en Knokke; in de badplaatsen doorgaans alleen in het hoogseizoen.

Brugge City Card

Gratis toegang tot tientallen musea en bezienswaardigheden, rondvaarten en korting op openbaar vervoer, fietshuur en voorstellingen; € 47 (48 uur) en € 53 (72 uur), www.bruggecitycard.be.

Kustpas

Gratis te downloaden is de Kustpas, een voordeelpas die korting geeft op museumbezoek, rondvaarten en speelparadijzen; www.kustpas.be.

Gezondheid

België beschikt over een goede medische zorg en in de grote steden bevinden zich moderne ziekenhuizen. Met de EHIC – European Health Insurance Card – kunt u zonder meer aanspraak maken op medische hulp; vergoed wordt tot een hoogte van Nederlandse tarieven.

Apotheken kunt u herkennen aan een groen kruis. Ze zijn meestal geopend van ma. t/m vr. 9-18 uur. In grote steden zijn ook nachtdiensten; een bordje voor het raam van apotheken verwijst naar de dienstdoende apotheek. Kraanwater in België is goed drinkbaar.

Informatie

Toeristenbureau in Nederland

Toerisme Vlaanderen: Koninginnegracht 86, NL-2514 AJ Den Haag, tel. 070 416 81 10, op www.visitflanders.com. Heel veel brochures over tal van thema's (wat dacht u van Snuisteren in de Vlaamse steden?) en streken zijn direct vanaf de website te downloaden.

Toeristenbureaus in België

Toerisme Brugge / Stad Brugge: Infokantoren op de Markt (Historium), op 't Zand (Concertgebouw) en in het Station; tel. 050 44 46 46.

Van www.visitbruges.be zijn veel informatiebrochures te downloaden.

Toerisme Brugse Ommeland: www.brugseommeland.be.

Toerisme Oost-Vlaanderen: www.tov.be.

Toerisme West-Vlaanderen: Westtoer, tel. 050 30 55 00, www.westtoer.be.

Toerisme De Kust: www.dekust.be.

Toerisme Westhoek: www.toerisme.westhoek.be.

Kinderen

De Belgische kust is een waar kinderparadijs. Zwemmen, poedelen, met schepjes en emmertjes in de weer, ijsjes en patat eten, wat willen jonge kinderen nog meer? De prettigste locaties voor jonge gezinnen zijn de campings en bungalowparken of vakantiehuysjes. Maar ook veel hotels zijn heel kindvriendelijk zonder dat daarover veel ophef wordt gemaakt. Drie- en vierpersoonskamers zijn vrijwel overal te vinden en doorgaans kan zonder problemen een extra bed in de kamer worden gezet. Restaurants hebben vrijwel allemaal kindermenu's, kinderstoelen en kleurmateriaal.

De brede **zandstranden** zijn veilig en lopen heel geleidelijk af. Badmeesters houden de wacht zodat vooral kinderen

niet te ver in zee gaan. Palen met gekleurde figuren helpen kinderen zich te oriënteren en op veel plaatsen kunt u voor kinderen ook nog bijpassende armbandjes krijgen; dat maakt het terugbezorgen van verdwaalde kinderen een stuk eenvoudiger. Zorg dat vooral jonge kinderen heel goed beschermd zijn tegen uv-straling; juist aan zee is de straling groot, doordat de wind zorgt dat het in de zon meestal aangenaam blijft.

Een hoop vertier geven de **dorpsfeesten** en **processies**, die 's zomers vrijwel elk weekend ergens plaatsvinden.

Ook uitgebreider vermaak is beschikbaar: het attractiepark **Plopsaland** (zie blz. 97), de driemaster **Mercator** in Oostende (zie blz. 82), het **Sea Life Centre** in Blankenberge (zie blz. 73), **Maritiem Themapark Seafront** (zie blz. 69) of het natuurgebied **Het Zwin** (zie blz. 60) zijn slechts enkele voorbeelden – elke vakantiedag valt er wel wat te beleven.

Goede gezinsbestemming

Een groot voordeel voor kinderen (en ouders) is dat de Belgische kust niet ver weg ligt. Het strand is één groot speelterrein en er zijn veel voorzieningen voor kinderen; vaak geldt een speciale korting, bijvoorbeeld in het openbaar vervoer, maar ook bij de toegang tot bezienwaardigheden en in hotels.

Klimaat en reisseizoen

Vlaanderen heeft een gematigd zee-klimaat met warme zomers en niet erg koude winters. Het kan er wel flink regenen, maar meestal niet langdurig. Direct aan zee is het weer vaak beter dan een paar kilometer landinwaarts, omdat de zeewind de wolken wegblaast voor ze hun neerslag kunnen laten vallen.

Zowel de kunststeden als de kust hebben elk seizoen wel wat te bieden. In de zomervakantie (juli-augustus) is het het levendigst. Wie eind september naar de